

EUROOPA KOHTU OTSUS

20. märts 1984*

[...]

Kohtuasjas 84/82,

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: Saksamaa Liitvabariigi majandusministeeriumi Ministerialrat Martin Seidel, keda abistas professor Gerhard Fels, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Saksamaa Liitvabariigi suursaatkond,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: komisjoni õigustalituse ametnikud Marie-José Jonczy ja Götz zur Hausen, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o komisjoni õigustalituse ametnik Oreste Montalto, bâtiment Jean Monnet,

kostja,

mille esemeks on taotlus tühistada komisjoni poolt väidetavalt EMÜ asutamislepingu artikli 92 lõiget 1 ja lõike 3 punkti c ning artikli 93 lõike 3 teist lauset rikkudes välja antud üheaastane luba, millega Belgia Kuningriigil lubatakse ellu rakendada Belgia tekstiili- ja rõivatööstuse restruktureerimise viieaastane kava, ning teise võimalusena taotlus tunnustada, et komisjon on oma tegevusetusega rikkunud asutamislepingu artikli 93 lõike 3 teist lauset ja artikli 93 lõiget 2,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed T. Koopmans, K. Bahlmann ja Y. Galmot, kohtunikud P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco, O. Due, U. Everling ja C. Kakouris,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: P. Heim,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

[...]

Põhjendused

1 Oma 9. märtsil 1982 esitatud hagiavalduses taotles Saksamaa Liitvabariik, et Euroopa Kohus:

1) tühistaks EMÜ asutamislepingu artikli 173 esimese lõigu alusel loa, mille komisjon andis üheks aastaks Belgia Kuningriigi valitsusele ning millega lubatakse ellu rakendada 28. juulil 1980 komisjonile esitatud Belgia tekstiili- ja rõivatööstuse restruktureerimise viieaastane kava, kuna see rikub asutamislepingu artikli 93 lõike 3 teist lauset, artikli 92 lõiget 1 ja artikli 92 lõike 3 punkti c;

2) teise võimalusena tunnustaks vastavalt asutamislepingu artiklile 175, et komisjon on rikkunud asutamislepingu artikli 91 lõikeid 1 ja 3 ning artikli 93 lõike 3 teist lauset, kuna ta on jätnud algatamata artikli 92 lõikes 2 sätestatud põhikontrollimenetluse ning ei ole vastu võtnud ametlikku otsust, millega Belgia kava tunnistataks ühisturuga kokkusobimatuks.

2 Oma 22. juuli ja 11. augusti 1982. aasta kirjades esitas Belgia valitsus komisjonile Belgia tekstiili- ja rõivatööstuse restruktureerimiskava üldise iseloomustuse. Komisjon luges, et kavast on teatatud vastavalt asutamislepingu artikli 93 lõikele 3 ning taotles oma 15. septembri 1980. aasta kirjaga Belgia valitsuselt täiendavat teavet, mille ta sai alles 1981. aasta alguses.

3 Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et kava esialgse läbivaatuse käigus toimus komisjoni ja Belgia valitsuse vahel aktiivne kirjavahetus, mille tulemusena koostati 5. augustil 1981 uus kava. Oma 18. novembri 1981. aasta kirjas Belgia valitsusele märkis komisjon, et ta on nõus restruktureerimiskava rakendamisega ühe aasta jooksul, juhul kui peetakse kinni komisjoni poolt kehtestatud piirangutest ja tingimustest, millega Belgia valitsus nõustus.

4 On teada, et vaidlusalune otsus tehti pärast kõikide arutusel olevate küsimuste käsitlemiseks peetud mitmepoolsetel kohtumistel toimunud nõupidamist teiste liikmesriikidega. Saksamaa valitsus taotles kõnealuse nõupidamise raames, et komisjon ei annaks nimetatud kava jaoks luba, kuna selle ainsaks tagajärjeks oleks Belgia tööstuse probleemide ülekandmine teiste liikmesriikide samasse tööstusharusse.

Komisjoni 18. novembri 1981. aasta otsuse tühistamise nõue

5 Saksamaa Liitvabariik põhjendab otsuse tühistamise taotlust kahe väitega, täpsemalt sellega, et rikutud on asutamislepingu artikli 93 lõigetega 2 ja 3 ette nähtud abi kontrollimise protseduurireegleid ning et Belgia restruktureerimiskava on ühisturuga kokkusobimatu.

Protseduurireeglite rikkumine

6 Saksamaa valitsus leiab, et komisjon oleks pidanud algatama asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 sätestatud abi kontrollimise menetluse ning ei oleks tohtinud piirduda artikli 93 lõikes 3 sätestatud esialgse kontrolliga.

7 Selle väite toetuseks märgib Saksamaa valitsus, et mitmed komisjonipoolse esialgse kontrolli käigus astunud sammud ja 18. novembri 1981. aasta kirjas sätestatud tingimused näitavad, et tal oli kõnealuse kava ühisturuga kokkusobivuse osas kahtlusi. Jättes täitmata selliseks puhuks asutamislepingu artikli 93 lõikega 3 kehtestatud kohustuse algatada artikli 93 lõikes 2 sätestatud menetlus, ajas komisjon segi abi kontrollimenetluse kahe etapi eesmärgid ja laadi, pikendas liigselt esialgse etapi raames toimuva uurimise tähtaega ning jättis täitmata oma artikli 93 lõikest 2 tuleneva kohustuse pidada nõu teiste liikmesriikide ning asjassepuutuva majandus- ja sotsiaalsektoriga.

8 Komisjon väidab, et artikli 93 lõike 3 kohaselt on põhikontrollimenetluse algatamine vajalik üksnes juhul, kui esialgse kontrolli lõppedes leitakse, et teatavaks tehtud kava on ühisturuga kokkusobimatu. Tähtaeg, mille jooksul ta peab kõnealuse kontrolli läbi viima, hakkab kulgema alles hetkest, mil tal on võimalik teatavaks tehtud kava osas seisukoht võtta, teiste sõnadega hetkest, mil ta on saanud kogu vajaliku täiendava teabe ja loonud asjaomase liikmesriigiga vajalikud kontaktid, mis võivad viia muudetud abikava koostamiseni. Kui komisjon aga samme ei astu, hakkab tähtaeg kulgema hetkest, mil talle kavast teatatakse.

9 Asutamislepingu artikli 93 lõikes 3 sätestatakse:

„Komisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse. Kui komisjon arvab, et mingi selline plaan ei sobi ühisturuga kokku artikli 92 järgi, algatab ta viivitamata lõikes 2 ettenähtud menetluse. Asjassepuutuv liikmesriik ei tohi rakendada kavatsatud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud lõplik otsus.”

10 Kuna puuduvad rakendusmäärused, mille vastuvõtmiseks on asutamislepingu artikliga 94 antud volitused nõukogule, siis on Euroopa Kohus artikli 93 lõike 3 eesmärki ja kohaldamisala juba varem selgitanud.

11 Nii tunnustas Euroopa Kohus oma 11. detsembri 1973. aasta otsustes (kohtuasi 120/73 *Lorenz* (1973) EKL 1471; kohtuasi 121/73 *Markmann* (1973) EKL 1495; kohtuasi 122/73 *Nordsee* (1973) EKL 1511; kohtuasi 141/73 *Lohrey* (1973) EKL 1527), et artikli 93 lõikes 3 sätestatud esialgne abikontrollimenetlus on ette nähtud üksnes selleks, et komisjon saaks talle teatavaks tehtud abikavade osalise või täieliku asutamislepinguga kokkusobivuse kohta esialgse arvamuse kujundada. Nimetatud sätte eesmärk – vältida asutamislepinguga

kokkusbimatu abi andmist – eeldab, et artikli 93 lõike 3 viimases lauses sätestatud keeld kehtib kogu esialgse etapi jooksul. Seepärast peab komisjon liikmesriikide huve arvesse võttes tegutsema piisavalt kiiresti, et saada selgus juhtumite osas, mis võivad nõuda viivitamatud meetmeid; vastasel juhul võib liikmesriik pärast mõistliku tähtaja möödumist, mille pikkuseks Euroopa Kohus on määranud kaks kuud, kõnealused meetmed ellu rakendada, teatades sellest eelnevalt komisjonile.

12 Samades otsustes märgitakse, et kui komisjon pärast esialgset kontrolli leiab, et teatatud abisüsteem on asutamislepinguga kokkusobiv, peab ta asjassepuutuvat liikmesriiki sellest teavitama. Kui nimetatud abisüsteem pärast komisjoni positiivset otsust ellu rakendatakse, saab sellest „olemasolev abisüsteem”, mis kuulub artikli 93 lõikes 1 sätestatud pideva järelevalve alla. Kui aga komisjon leiab, et abi on asutamislepinguga kokkusobimatu, peab ta viivitamata algatama artikli 93 lõikes 2 sätestatud menetluse, mille raames ta on kohustatud asjassepuutuvatelt isikutelt selgitusi küsima.

13 Seoses antud asjas Saksamaa valitsuse poolt esitatud argumentidega märgib Euroopa Kohus lisaks, et artikli 93 lõikes 2 sätestatud kontrolli ja artikli 93 lõikes 3 sätestatud esialgse kontrolli vahe seisneb selles, et esialgsel etapil ei ole komisjon kohustatud asjaomastelt isikutelt selgitusi küsima. See menetlus, mis tagab teistele liikmesriikidele ja asjaomastele sektoritele võimaluse esitada oma seisukohad ning võimaldab komisjonil enne otsuse tegemist teada saada kõik juhtumi asjaolud, on aga hädavajalik juhul, kui komisjonil tekib tõsiseid raskusi abi andmise kava ühisturuga kokkusobivuse üle otsustamisel. Sellest tuleneb, et komisjon võib artikli 93 lõike 3 kohase esialgse kontrolliga piirduda üksnes juhul, kui ta teeb abikava suhtes heakskiitva otsuse, olles esialgse kontrolli tulemusena veendunud, et kava on asutamislepinguga kooskõlas. Kui aga komisjon jõuab esialgse kontrolli tulemusena vastupidisele järeldusele või kui esialgne kontroll ei võimalda tal lahendada kõiki kava ühisturuga kokkusobivuse kindlakstegemise seotud probleeme, on komisjon kohustatud küsima kõik vajalikud selgitused ja algatama selleks artikli 93 lõikega 2 ette nähtud menetluse.

14 Käesoleva juhtumi faktilisi asjaolusid silmas pidades võib neist põhimõtetest tulenevalt esiteks järeldada, et komisjonil ei olnud võimalik Belgia kava teatatud kujul heaks kiita ja ta pidi alustama Belgia valitsusega ulatuslikke läbirääkimisi algse kava oluliseks muutmiseks, et teha see ühisturuga kokkusobivaks. Sellest tulenevalt nõustus Belgia valitsus muu hulgas muutma kõiki oma kava rahastamist käsitlevaid eeskirju, keelama abisaajatel muud liiki abi saamise, jätma mõningad Belgia tekstiili- ja rõivatööstuse harud abi kohaldamisalast välja ning teatama komisjonile ette kõikidest abimeetmetest, mida kavandatakse teatavate teiste tööstusharude ettevõtetele, mis on loetletud vastastikusel kokkuleppel koostatud nimekirjas.

15 Teiseks tuleb juhtida tähelepanu asjaolule, et nimetatud läbirääkimiste tõttu kulus kava teatavastegemisest kuni komisjoni poolse positiivse otsuseni 16 kuud; see ületab kaugelt tähtaja, mille jooksul artikli 93 lõike 3 kohane esialgne kontroll peab üldjuhul toimuma.

16 Lõpetuseks tuleb märkida, et kuigi komisjon nõustus lõpuks Belgia kava muudetud kujul heaks kiitma kui ühisturuga kokkusobiva, juhul kui täidetakse ettenähtud tingimusi, ei

leidnud ta, et kõik juhtumiga seotud probleemid oleksid lahendatud. Vaidlusaluses 18. novembri 1981. aasta otsuses märkis komisjon, et kuigi algses kavas on tehtud olulisi muudatusi, on tal siiski „jätkuvalt tõsiseid kahtlusi seoses kava ellurakendamise võimaliku mõjuga ühendusesisesele konkurentsile”, mistõttu kava rakendusaega piirati ühele aastale.

17 Eelnimetatud asjaoludest võib järeldada, et komisjonil tekkis talle 28. juulil ja 11. augustil 1980 teatavaks tehtud Belgia tekstiili- ja rõivatööstuse restruktureerimiskava asutamislepinguga kokkusobivuse hindamisel tõsiseid raskusi. Seepärast oli komisjon kohustatud enne otsuse tegemist algitama artikli 93 lõikega 2 ette nähtud nõupidamismenetluse.

18 Kuigi on tõsi, et komisjon teavitas mitmepoolsetel kohtumistel teisi liikmesriike pidevalt oma läbirääkimistest Belgia valitsusega, nähtub kohtule esitatud argumentidest selgelt, et kõnealune nõupidamine ei andnud asjassepuutuvatele isikutele ega komisjonile endale samasuguseid tagatisi ja võimalusi, mida annab artikli 93 lõikes 2 sätestatud ametlik nõupidamismenetlus.

19 Eeltoodust tuleneb, et komisjoni 18. novembri 1981. aasta otsus rikkus olulist menetlusnormi ning tuleb seepärast tühistada, ilma et oleks vaja arutada hagiavalduses esitatud teist nõuet.

Teise võimalusena esitatud nõue tunnistada komisjoni tegevusetus õigusvastaseks

20 Tuleb silmas pidada, et teise võimalusena esitatud nõue on mõeldud juhuks, kui Euroopa Kohus tunnistab vaidlusaluse 18. novembri 1981. aasta otsuse tühistamiseks menetluskorra rikkumise tõttu, kuid ei tee otsust selle kohta, kas Belgia restruktureerimiskava on ühisturuga kokkusobimatu. Kuna antud juhul on tegemist just sellise olukorraga, tuleb vaidlusaluse otsuse tühistamist hoolimata teha otsus ka selle nõude osas.

21 Komisjon leiab, et nõue on vastuvõetamatu, kuna asutamislepingu artiklis 175 sätestatud tingimused ei ole täidetud.

22 Saksamaa valitsus juhib tähelepanu, et Saksamaa Liitvabariigi majandusministri ja konkurentsiküsimuste eest vastutava komisjoni liikme 4. detsembri 1981. aasta kohtumisel teatas minister talle, et soovib Belgia restruktureerimiskava asutamislepinguga kokkusobimatuks tunnistamist; ta väidab ka, et 7. jaanuari 1982. aasta kirja, millega komisjon edastas teistele liikmesriikidele koopia 18. novembril 1981 Belgia valitsusele saadetud kirjast, ei saa lugeda komisjoni seisukohaks asutamislepingu artikli 175 tähenduses.

23 Artikli 175 teises lõigus sätestatakse, et tegevusetushagi „võib esitada ainult juhul, kui eelnevalt on asjassepuutuvat institutsiooni kutsutud üles toimingut tegema”. Kuigi Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub selgelt, et Saksamaa valitsus väljendas arvamust, et Belgia kava on asutamislepinguga kokkusobimatu, ei kutsunud ta komisjoni selgesõnaliselt tegutsema. Seega ei ole täidetud artiklis 175 sätestatud esimene tingimus.

24 Teise võimalusena esitatud nõue tunnistada komisjoni tegevusetus õigusvastaseks ei ole seega vastuvõetav ning tuleb jätta rahuldamata.

Kohtukulud

25 Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud.

26 Kuna kostja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

- 1. Tunnistada komisjoni 18. novembri 1981. aasta otsus tühiseks.**
- 2. Jätta Saksamaa Liitvabariigi valitsuse hagi esitatud muud nõuded rahuldamata.**
- 3. Mõista komisjonilt välja kohtukulud.**

Mertens de Wilmars

Koopmans

Bahlmann

Galmot

Pescatore

Mackenzie Stuart

O'Keeffe

Bosco

Due

Everling

Kakouris

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 20. märtsil 1984 Luxembourgis.

Kohtusekretäri nimel
vanemametnik

President

H. A. Rühl

J. Mertens de Wilmars